

Rautavirta Maria
Engdahl Lotta

13.1.2026

E-kirje Komission tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle dataunionistrategiasta

Kokous

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Euroopan komissio antoi 19.11.2025 digipaketin (Digital Package), joka sisälsi Dataunionistrategian (COM/2025/835 final), ehdotuksen eurooppalaisia yrityslompakoita koskevaksi asetukseksi (COM(2025) 838 final) ja asetusehdotukset (Omnibus VII-ehdotukset) tekoälyasetusta koskevaksi digitaaliseksi koontisäädökseksi (Digital Omnibus on AI Regulation Proposal COM(2025) 836 final) sekä digitaalista koontiasetusta koskevaksi asetukseksi (Digital Omnibus Regulation Proposal COM(2025) 837 final). Näistä digipaketin muista ehdotuksista eduskuntaa tiedotetaan U-kirjeillä erikseen.

Dataunionistrategiaa koskeva tiedonanto on kuvaileva strateginen ohjelma, jonka perusteella komissio tulee antamaan ehdotuksensa. Varsinaisiin ehdotuksiin otetaan kantaa, kun komissio on antanut ehdotukset.

Suomen kanta

Suomi pitää komission laatimaa EU:n tiedonantoa dataunionistrategiasta tervetulleena. On hyvä, että EU:n dataunionistrategia jatkaa aiemman datastrategian linjaa kohti yhteistä eurooppalaista datamarkkinaa ja yhteentoimivaa datainfrastruktuuria.

Suomi pitää kannatettavana, että EU investoisi vahvemmin datainfrastruktuuriin ja tekoälyn kyvykkyyksiin kasvun luomiseksi sekä parantaisi julkisen hallinnon datan hyödyntämistä "kysy vain kerran" ja yhden luukun periaatteen pohjalta.

Suomi katsoo, että yrityslompakon ensisijaisten käytötapausten tulisi edistää innovaatioita ja palveluiden vapaata liikkuvuutta sisämarkkinoilla sekä vähentää hallinnollista taakkaa ja raportointivelvoitteita. (E 57/2025 vp)

Suomi pitää hyvänä, että komission tarkoituksena on panostaa datakeskusten, pilvipalveluiden ja yhteisten data-avaruuksien ratkaisujen kehittämiseen. Enemmän painoarvoa tulisi antaa yhteiseen koordinaatioon ja hallinnointiin data-avaruuksien, yhteentoimiva Eurooppa -kehityksen ja muiden yhteentoimivuutta lisäävien rakenteiden välillä.

Suomi katsoo komission tavoin, että julkisen sektorin tuottamalla datalla on strategista merkitystä ja että sillä voidaan edistää tekoälyn hyödyntämistä. Julkisen sektorin datan hyödyntämisessä tekoälyn kehittämistä varten on kuitenkin kiinnitettävä huomiota riittävään kansalliseen liikkumavaraan erityisesti asiakirjojen julkisuuden ja salassapidon sekä tiedonhallinnan osalta. Arvokkaiden tietoaisteistojen määrittämisessä on tunnistettava tietoaisteistot, joista syntyvät parhaat hyödyt suhteessa niiden käsittelystä ja muokkaamisesta syntyviin kustannuksiin. Tietoaisteistojen hyödyntämisessä tulisi painottaa julkisten palveluiden parantamista ja tehostamista tukevia innovaatioita.

Suomi pitää tärkeänä EU:n yhtenäistä lähestymistapaa kansainvälisiin kumppanuuksiin ja jäsennehtyyn yhteistyöhön prioriteettimaiden kanssa.

Parempi pääsy -dataan tekoälyä varten

Pilvipalvelut

Suomi korostaa, että aloitteen vaikutusten ja kilpailukyvyn väliseen tasapainoon olisi kiinnitettävä huomiota. Suomi pitää lähtökohtana sitä, että pilvipalveluiden asiakkuudet ja kapasiteetin rakentaminen määrittyvät aina mahdollisimman markkinaehtoisesti. (E 52/2025)

Valtioneuvosto katsoo, että esimerkiksi eurooppalaisten pilvipalvelutuottajien määrää tulisi pyrkiä kasvattamaan ja EU-lainsäädännöllä tulisi luoda liiketoiminnan uudistumista tukeva ympäristö eurooppalaiselle pilviekosysteemille (E 48/2021 vp.).

Valtioneuvosto pitää datatalouden kehittymisen ja datan vapaan liikkuvuuden tavoitteen saavuttamisen kannalta tärkeänä sitä, että datan ja niihin liittyvien ohjelmistokerroksien siirtämiseen järjestelmästä toiseen kiinnitetään huomiota, jotta siirto voidaan tehdä mahdollisimman pienin kustannuksin ja palvelun vaarantumatta. Valtioneuvosto on pitänyt kannatettavana, että siirtämistä pystyttäisiin ensisijassa parantamaan palveluntarjoajien omilla toimilla, mutta on ollut avoin tarvittaessa arvioimaan toimenpiteiden tarvetta esimerkiksi yhteentoimivuuden osalta. (U 59/2017 vp. ja E 86/2021 vp.)

Aiempiä kantoja täydennetään seuraavasti

Suomi korostaa, että tekoäly tarvitsee suuria määriä laadukasta dataa. Suomi pitää hyvänä tehostaa keinoja datan hyödyntämiseen turvallisesti tekoälyä varten. Suomi peräänkuuluttaa koordinoitua lähestymistapaa ja yhteentoimivuutta lisääviä infrastruktuureja ja standardeja, jotka helpottavat datan käyttöä ja yhdistämistä.

Datan sääntelyn yksinkertaistaminen

Suomi pitää aiheellisenä välttää sääntelyä, josta aiheutuu päällekkäisyyksiä, tehottomuutta taikka tarpeetonta hallinnollista- tai sääntelytaakkaa. (E 43/2025 vp)

Valtioneuvoston E-kirjeessä (E 8/2025 vp Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto: kilpailukykykompassi EU:lle) on linjattu mm. seuraavaa:

- Suomen näkemyksen mukaan EU:n strateginen kilpailukyky perustuu unionin omien vahvuuksien edelleen kehittämiselle ja markkinaehtoisille ratkaisuille.
- Suomi tukee komission tavoitteita yksinkertaistaa sääntelyä sekä vähentää sääntelytaakkaa ja hallinnollista taakkaa. Sääntelyn täytyy olla oikeasuhteista, vakaata, johdonmukaista ja teknologianeutraalia. Työn tulisi olla systemaattista, pitkäjänteistä ja läpinäkyvää. Kilpailukykyyn näkökulmasta on myös keskeistä, että EU-sääntely tukee yritysten ennustettavaa ja vakaata toimintaympäristöä. Komission tulee arvioida uuden lainsäädännön tarve ja säädösehdotustensa vaikutukset.
- Suomi tukee yritysten raportointitaakan vähentämistä vähintään 25 % ja pk-yritysten raportointitaakan vähentämistä vähintään 35 %. Kevennystoimien tulisi johtaa konkreettisiin kilpailukykyä parantaviin tuloksiin.

E-kirjeiden E 43/2025 ja E 8/2025 vp kantoja täydennetään seuraavasti

Suomi pitää tärkeänä, että sääntelyn taakkaa jatkuvasti uudelleen tarkastellaan ja hallinnollista taakkaa ja sääntelyn vaikutuksia arvioidaan systemaattisesti myös jatkossa.

Digitaalialan sääntökirjaa yksinkertaistaessa tulisi vaikutustenarvioinnissa kiinnittää huomiota yritysten lisäksi jäsenvaltioiden ja julkisen sektorin hallinnolliseen taakkaan ja käyttäjien kokemukseen.

Suomi katsoo, että EU:n sisäistä koordinaatiota ja työnjakoa eri viranomaisten välillä tulisi virtaviivaistaa.

Datasuvereniteetin vahvistaminen kansainvälisessä ympäristössä

[Datasäädöksen] vaatimusten tulisi edistää tasapuolisia toimintamahdollisuuksia markkinoilla teknologisesti neutraalilla tavalla rajaamatta yksittäisten yritysten valintoja tai palvelun tarjontaa. Tämä edellyttää lisäksi suotuisten olosuhteiden luomista keskeisten valmiuksien kehittämiseksi ja Euroopan avoimuutta osana globaalia taloutta. Erityisesti yritysten tietojen suojaamisessa säännökset eivät saisi merkittävästi haitata globaalin vientiteollisuuden tarkoituksenmukaisia toimintatapoja. Kansainvälisen ulottuvuuden ja erityisesti kolmansiin maihin liittyvien velvoitteiden osalta valtioneuvosto pitää tärkeänä samanaikaisesti edistää digitaalista kauppaa ja datataloutta koskevia kansainvälisiä sääntöjä (mukaan lukien kauppasopimukset). Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että EU:n digitaalialan aloitteiden kanssa näillä säännöillä pystytään edistämään tehokkaasti avoimia ja kansainvälisiä digitaalisia markkinoita, varmistamaan kansainväliset tietovirrat ja korkea tietosuojan ja tietoturvan taso. On kuitenkin tärkeätä välttää tilanteita, joissa sääntely aiheuttaa kohtuutonta haittaa kansainvälisille ei-henkilödatan siirroille ja rajoittaa kohtuuttomasti yritysten mahdollisuuksia itse päättää, missä ja kenen toimesta näiden ei-henkilödataa käsitellään. (U 29/2022 vp)

Valtioneuvosto katsoo, että vapaiden tietovirtojen periaatteesta voidaan tarvittaessa poiketa yleisen turvallisuuden suojaamiseksi ja kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi ja että on tärkeä huomioida maanpuolustus ja puolustushallinnon rooli yhteiskunnassa sekä laajemmin kokonaisturvallisuuteen liittyvät erityistarpeet datan hallinnan ja tuottamisen osalta (E 24/2020 vp. ja E 48/2021 vp. yhdistettynä tarkennuksin).

Valtioneuvosto tukee avoimen digitaalisen talouden edistämistä ja digitaalisen kaupan globaalien sääntöjen kehittämistä kauppasopimusten kautta. Suomi pitää tärkeänä EU:n aktiivista yhteistyötä samanmielisten maiden kanssa sen varmistamiseksi, että globaalin digitaalisen maailman säännöt vastaavat arvopohjaamme. (E 48/2021 vp.)

Suomen kantoja strategisesta autonomiasta on linjattu e-kirjeessä Valtioneuvoston selvitys: EU:n strateginen autonomia E 180/2022 vp

- EU:n omia kyvykkyyksiä ja kapasiteettia on kehitettävä myös kriittisissä digiteknologioissa. Digiteknologian osalta tulisi tähdätä johtajuuteen etenkin avainteknologioissa kuten tekoäly, kvanttilaskenta, hajautettu datan hallinta ja lohkoketjut sekä 6G.
- Toimitusketjujen ja kriisinkestävytyden vahvistamiseksi tulisi haitallisia riippuvuuksia vähentää erityisesti kriittisimmillä sektoreilla. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi on tärkeää kehittää EU:n olemassa olevia kumppanuuksia sekä pyrkiä luomaan uusia. Samalla on tärkeää, että globaalia keskinäisriippuvuutta tarkastellaan EU:ssa kokonaisvaltaisesti myös vastuullisuuden näkökulmasta.
- EU:n tulee pyrkiä vaikuttamaan globaaliin toimintaympäristöön edistämällä omiin arvoihinsa perustuvia standardeja ja sääntelyä.

Pääasiallinen sisältö

Dataunionistrategialla komissio edistää datan sisämarkkinoita, datasääntelyn yksinkertaistamista ja tehokkaampaa toimeenpanoa eri keinoin sekä EU:n asemaa kansainvälisissä datavirroissa.

Dataunionistrategia esittää kokonaisvaltaisen suunnan, jonka tavoitteena on vahvistaa EU:n kilpailukykyä tekoälyn kehityksessä ja datavetoisessa taloudessa. Strategia perustuu kolmeen havaittuun rakenteelliseen haasteeseen: (1) datan niukkuuteen ja korkealaatuisten datasettien kasvavaan kysyntään, (2) EU:n datalainsäädännön pirstaleisuuteen ja oikeudellisen epäselvyyden kasvuun, sekä (3) kiristyvään geopoliittiseen kilpailuun ja datan merkitykseen strategisena resurssina. Komissio korostaa tarvetta siirtyä säädöspohjaisesta kehityksestä kohti toimivia käytännön ratkaisuja, jotka mahdollistavat laadukkaan datan laajamittaisen hyödyntämisen koko sisämarkkinalla. Dataa tarkastellaan sekä taloudellisen kasvun että teknologisen suvereniteetin näkökulmasta.

Strategia on jaettu kolmeen pilariin seuraavasti:

PILARI I – Laadukkaan datan skaalaaminen AI:n ja innovoinnin tueksi

Ensimmäinen pilari keskittyy datan saatavuuteen ja laatuun sekä infrastruktuureihin, jotka mahdollistavat datan käytön turvallisesti ja tehokkaasti. Komissio toteaa, että generatiivisen tekoälyn ja suurten kielimallien kehitys edellyttää merkittävästi monipuolisempaa ja laajempaa datavarantoa.

Strategian ydinratkaisuja ovat niin kutsutut datalaboratoriot (Data Labs), tekoälytehtaat -kokonaisuus ja tulevat tekoälyn gigatehdas -hankkeet. Näiden tavoitteena on varmistaa

luotettavien, yhteentoimivien ja teknisesti valmiiden datasettien ja datapalveluiden saatavuus sekä tukea yrityksiä datankäyttöön liittyvien oikeudellisten ja teknisten esteiden voittamisessa.

Komissio ehdottaa laajaa panostusta synteettisen datan kehitykseen, datan kuratoinnin käytäntöjen yhtenäistämiseen, data-avaruusratkaisujen skaalaukseen sekä uusien sektorikohtaisten datalähteiden ja korkean lisäarvon datasettien avaamiseen.

Datalaboratoriot toimivat käytännön rajapintoina data-avaruuksien ja tekoälykehityksen välillä ja tarjoavat muun muassa anonymisointi- ja pseudonymisointipalveluita, datan yhdistämisen (data pooling) tukea, datan laatu- ja vektorisointipalveluita sekä sääntelyohjeistusta.

PILARI II – Datalainsäädännön virtaviivaistaminen ja oikeusvarmuuden vahvistaminen

Toinen pilari vastaa EU:n datalainsäädännön monimutkaistumiseen. Komissio antoi 19.11.2025 samaan aikaan dataunionistrategian kanssa Digital Omnibus -lainsäädäntöehdotukset. Tavoitteena on yhdistää, selkeyttää ja ajantasaistaa horisontaalinen dataregulaatio sekä poistaa tarpeettomat päällekkäisyydet.

Keskeisiä muutoksia ovat datanhallinta-asetuksen, muiden tietojen kuin henkilötietojen vapaasta liikkuvuudesta annetus asetuksen sekä avoimen datan direktiivin sisällyttäminen data-asetukseen, ja evästeisiin liittyvän sääntelyn modernisointi ja saattaminen yleisen tietosuoja-asetuksen alaisuuteen. Lisäksi komissio ehdottaa kohdennettuja muutoksia yleiseen tietosuoja-asetukseen. Omnibusehdotuksista on laadittu erillinen U-kirje.

Komissio esittelee myös "one-click compliance" -lähestymistapaa, jonka tarkoituksena on automatisoida sääntelyraportointi, kehittää koneellisesti varmistettavia vaatimusten mukaisuustodistuksia sekä keventää yritysten hallinnollista kuormaa hyödyntämällä yhtenäisiä datamalleja ja European Business Wallet -ratkaisua.

PILARI III – Datasuvereniteetin vahvistaminen kansainvälisessä ympäristössä

Kolmas pilari keskittyy EU:n kykyyn suojella sensitiivistä ei-henkilökohtaista dataa ja varmistaa tasapuoliset kansainväliset datavirrat. Komissio esittää aktiivisempaa lähestymistapaa rajat ylittävien datavirtojen sääntelyyn, digitaalisen kaupan reiluihin ehtoihin ja ulkopuolisten toimijoiden datalokalisointivaatimuksiin.

Keskeinen uusi väline on niin kutsuttu datavuotojen vastainen työkalupakki (anti-data-leakage toolbox), jonka avulla EU voi vastata tilanteisiin, joissa eurooppalaiset yritykset kohtaavat datan kohteluun liittyviä syrjiviä käytäntöjä tai tietoturvariskejä kolmansissa maissa. Työkalupakki täydentää olemassa olevia kauppapoliittisia ja taloudellisen turvallisuuden instrumentteja.

Komissio myös pyrkii tiivistämään yhteistyötä luotettavien kumppanimaiden kanssa yhteentoimivien dataympäristöjen rakentamiseksi ja vahvistamaan EU:n roolia globaalissa datan hallintamallissa.

Keskeiset toimenpiteet

Keskeisiä toimenpiteitä strategian toteuttamisessa ovat niin sanotut lippulaivahankkeet, joita ovat erityisesti:

Datan saatavuuden kasvattaminen

- Ensimmäiset datalaboratoriot perustetaan Q4/2025, AI Factories -aloitteen puitteissa EuroHPC:n kautta.
- Tähän kokonaisuuteen liittyen tehdään ohjeistus ja standardit datan syntetisoinnille, valmistelu 2026 alkaen.
- Data-avaruudet saadaan toimintaan laajamittaisesti erityisesti seuraavilla sektoreilla: terveys, energia, liikenne (automaatio ja logistiikka), media, oikeus, puolustus sekä varmistetaan niiden jatkuva toteutus vuodesta 2026 alkaen. Toimenpiteinä mm. taloudellinen tuki, standardoinnin, yhteentoimivuuden ja yhteisinvestointikehyksien edistäminen.
- Pilvipalveluiden ja tekoälyn kehittämissäädös (Cloud and AI Development Act): säädösehdotus Q1/2026, jonka tavoite on lisätä kestäväää datakeskuskapasiteettia ja suvereenia pilvi-infrastruktuuria.

Laadukas data tekoälylle -aloite, jossa laajennetaan julkisen hallussa olevan datan avaamisvelvoitteita korkean arvon dataan, kuten tieteelliseen, kulttuuriperinnölliseen ja kielelliseen tietoaaineistoon. Komissio antaa täytäntöönpanoasetuksen (Q4/2026). Lisäksi asetetaan muun muassa 30 miljoonaa digitoitua kulttuurikohdetta saataville tekoälyn koulutusta varten (Q4 2026), perustetaan sidosryhmäfoorumi julkisten yleisradioyhtiöiden ja tekoälykehittäjien kanssa (Q2 2026) ja käynnistetään joukkouttamishanke, jonka tavoitteena on kerätä toimialakohtaista kieliaineistoa pienemmistä eurooppalaisista kielistä (Q2 2026).

- Datasuvereniteetti ja kansainväliset datavirrat
 - Ohjeet EU-datan reilusta kohtelusta ulkomailla: Q2/2026.
 - Datavuotojen vastainen työkalupakki (anti-data-leakage toolbox): Q2/2026. Komissio antaa koosteen parhaista käytänteistä.
 - Toimenpiteet EU:n arkaluonteisen ei-henkilötiedon suojaamiseksi: Q3/2026. Konkreettiset toimenpiteet ovat vielä tarkentamatta.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Kyseessä on tiedonanto, eikä sillä ole oikeusperustaa.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Tällä hetkellä ei ole tietoa tiedonannon käsittelystä Euroopan parlamentissa.

Kansallinen valmistelu

E-kirjelmä on valmisteltu virkatyönä liikenne- ja viestintäministeriössä. Valmistelussa on tehty yhteistyötä työ- ja elinkeinoministeriön, valtionvarainministeriön ja ulkoministeriön kanssa.

Luonnos E-kirjelmäksi on käsitelty kilpailukykyjaoston (EU-8) ja viestintäjaoston (EU-19) kirjallisessa menettelyssä 18.12.2025-7.1.2026

Eduskuntakäsittely

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Toimivallanjako EU-asioissa valtakunnan ja Ahvenanmaan välillä määräytyy Ahvenanmaan itsehallintolain mukaan. Ahvenanmaan asemaa arvioidaan erikseen komission eri ehdotuksia käsittelevissä eduskuntakirjelmissä.

Taloudelliset vaikutukset

Komission antamalla dataunionistrategialla ei ole suoria taloudellisia vaikutuksia.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät**Asiakirjat**

COM (2025) 835 FINAL

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Maria Rautavirta, liikenne- ja viestintäministeriö, maria.rautavirta@gov.fi, p.0295 342 564

Lotta Engdahl, liikenne- ja viestintäministeriö, lotta.engdahl@gov.fi, p. 0295 342005

Meeri Toivanen, liikenne- ja viestintäministeriö, meeri.toivanen@gov.fi, p. 0295 342191

Antti Helin, valtiovarainministeriö, antti.helin@gov.fi, p. 0295 530609

Niina Blomberg, ulkoministeriö, niina.blomberg@gov.fi, p. 0295 350 393

VAHVA-tunnus

EU/1150/2025

Liitteet Napsauta tähän ja kirjoita liitteet

Viite Napsauta tähän ja kirjoita viite